

zabaja vsak šetnik
in velja s poštno
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za šetrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Dobrotulci katol. tla-
stvenega društva do-
bivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Če oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 50.

V Mariboru, dne 14. decembra 1899.

Tečaj XXXIII.

Konsumna društva.

Sedaj so konsumna društva na dnevnem redu. Vse piše, govori in se prepira o njih. Tudi mi prosimo danes za besedo o dnevnem redu. Toda govorili ne bomo v imenu kake stranke ali kakega večjega ali manjšega kroga somišljenikov, ampak le v svojem lastnem imenu. Vso odgovornost za ta članek nosi torej le uredništvo. Govorili bomo mirno in stvarno. Ker nam je za stvar, za občni blagor, zato radi vsprejememo za prihodnje številke članke o konsumnih društvih, bodisi za ali proti, bodisi iz teh ali onih krogov. Edino kar zahtevamo, je, da so mirni in stvarni, kakor mi danes.

Ali ima ljudstvo pravico ustanavljati konsumna društva? Po našem prepričanju: da. Trgovski stan je posredovalni stan. Trгоvec posreduje med producentom (proizvajalcem) in konsumentom (kupovalcem). Ako na pr. naenkrat v kakem okraju 100 ljudi noče več tujega posredovanja, ampak ako stopi teh 100 kupovalcev (konsumentov) s proizvajalcem v neposredno zvezo, ne moremo reči, da bilo to krivično, nenravno, nepošteno. Naravni zakon tega ne prepoveduje. A tudi državni zakon ne stavi nobenih ovir, ampak še celo podeljuje takim konsumnim zadrugam zdatne olajšave. Pravica, snovati konsumna društva, je torej nedvomljiva. Mislimo, da tega tudi nikdo še dosedaj ni zanikal, tudi noben trгоvec ne. Pač pa se na naslednje vprašanje jako različno odgovarja.

Ali se naj ljudstvo poslužuje pravice, da si snuje konsumna društva? Naše uredništvo na to vprašanje ne more odgovoriti ne z »da« in ne z odločnim »ne«.

Za snovanje konsumnih društev govorijo naslednje okoliščine: 1. Ljudstvo ima z njimi gospodarski dobiček. Blago dobivajo ceneje kakor pri trgovcih. To uči skušnja. 2. Ljudstvo se pri konsumnih društvih trgovinsko izobražuje. Naše ljudstvo je v trgovinskem oziru še jako neizobraženo. O ceni blaga nima mnogo pojmov in popolnoma zaupa trgovcu. Vsled tega je izdano naše ljudstvo docela milosti ali nemilosti trgovčevi. Za zahtevan denar mu lahko da trгоvec, kolikor hoče, lahko da danes več, jutri manj. Edina kontrola trgovčeva je tekmovalje (konkurenca) s tovariši. Ali to se suče lahko v oni visokosti, kjer nobenemu trgovcu ne škoduje občutljivo. 3. Narodni kapital se v konsumnih društvih obrestonosno nalaga. Čeprav je med našim ljudstvom veliko bede, je vendar med njim še tudi veliko denarja. Naši denarni zavodi imajo po mnogih krajih več shranjenega denarja, kakor ga morejo izposoditi. Zato so prisiljeni vložene svote vlagati pri drugih denarnih zavodih, kjer slučajno potrebujejo denar. Denarni zavodi pa, kojim stojijo konsumna društva ob strani, imajo vedno skoro premalo denarja. Konsumno društvo potrebuje za nagli promet mnogo denarja, izposojuje pa si ga v denarnem zavodu. S konsumnim društvom pride torej v denarni zavod življenje. Naši posojilničarji bodo sploh morali začeti misliti na

podjetja, v katera bodo lahko polagali denarne svote, ki sedaj ležijo v posojilnicah malodane v izgubo. In konsumno društvo je prvi in najprimitivnejši korak do takih podjetij. Nam se zdi, da so slovenski posojilničarji že to tudi doznali, kajti ustanovili so letos v Celju zadrugo za železnino — tudi nekako konsumno društvo — koje so posvetili sicer višjemu namenu, narodni samobrambi, a vendar tudi kot podjetje, pri katerem se lahko plodonosno udeležuje narodni kapital. 4. Konsumna društva branijo ljudstvo pred nepoštenimi trgovci. Radi priznavamo, da je mnogo poštenih trgovcev med nami, a tudi trgovci sami ne bodo hoteli tajiti, da se nahajajo med njimi tudi nepošteni trgovci, ki delajo z velikanskimi procenti in prodajejo najslabše blago. 5. Konsumna društva osvobojujejo naše ljudstvo iz rok nemških ali nemčurških trgovcev ter ne pomagajo množiti nemškega kapitala ampak slovenskega. Da so torej konsumna društva potrebna, kjer ni slovenskih trgovcev, v tem so si prijatelji in neprijatelji edini.

Proti snovanju konsumnih društev govorijo sledeči razlogi: 1. Ljudstvo se je premalo trgovinsko izobraženo, tako da je za odbor in nadzorstvo takih društev le težko dobiti izvedenih mož. 2. Vsled tega je tako podjetje nevarno, ne sicer za konsumljane, kajti ti morejo izgubiti le podvojene svoje deleže, pač pa za one osebe, ki posojujejo društvu denar ali dajejo blago. 3. Konsumna društva slabijo tudi poštene narodne trgovce. Mi nočemo reči, da jih uničujejo, kajti to ni res. Aparat konsumnega društva stane

Listek.

Kakšen je bil Kristus?

Plemenita rodbina Cezarini v Rimu hrani na videz brez vrednosti listino, ki je pa v resnici neprecenljiva. Ta dragocenost je lastnoročno pismo deželnega namestnika iz Judeje, Publija Lentula, prednika Poncija Pilata. Lentul namreč poroča rimskemu cesarju Tiberiju o Odrešeniku sveta, Jezusu Kristusu. Našim bralcem poklonimo slovenski prevod tega pisma. Glasi se pa tako-le:

»Zvedel sem, o Cezar, da želiš zvedeti, kar Ti tem potom poročam. Mož, po katerem me vprašaš, živi tukaj, je visoko čislán in se imenuje Jezus Kristus. Ljudstvo ga imenuje preroka, učenci njegovi pa ga imajo za sinu Božjega, stvarnika nebes in zemlje in vseh stvari, ki so na svetu ali so kdaj bile. Resnično, o Cezar, vsaki dan je slišati o Kristusu čudežnih stvari. Mrtve oživlja, bolnike ozdravlja z jedno besedo. On je srednje velikosti in kaj lepega obraza. Njegovo obličje je tako veličastno, da ga tisti, ki ga vidijo, ljubijo in se ga objednem bojé. Njegovi lasje imajo barvo dobro zrelega lesnika ter so do ušes gladko počesani, od ušes doli pa so prstene barve ali še svetlejši. Po šegi Na-

zarejcev ima lase v sredi predeljene. Njegov pogled je resen, in presunljive njegove oči so podobne solnčnim žarkom, tako da zaradi bleska ne more nihče vanje gledati. Ako žuga, vzbudi trepet, ako svari, je prikupljiv. On je bolj častitljivo vesele volje. Pripovedujejo, da ga ni videl še nihče niti smejati niti jokati se. Njegovi prsti in roke so kaj lepe. Njegovi govori napravljajo na poslušalce jako dober vtis. Videti ga je redko, pa še takrat je kaj resen. Zdi se, da je on najlepši mož, kar se jih more videti ali misliti.

Njegova mati velja, kar ljudje pomnijo, v tej deželi za najlepšo ženo. Ako ga Tvoje Veličanstvo, o Cezar, videti želi, kakor si mi bil pisal, sporoči mi, in takoj Ti ga tje pošljem. S svojim naukom vzbuja občudovanje vsega Jeruzalema. Učil se ni nikdar, vendar zna vse nauke na pamet. Hodi bos in gologlav. Mnogi se mu posmehujejo; kteri pa njegove nauke poslušajo, se mu čudijo in trepetajo pred njim. Pravijo, da tacega človeka v tem okraju ni bilo še nikdar videti niti o njem slišati. — Kakor mi mnogi Judje pripovedujejo, ni znal še nikdo tako modro svetovati, kakor ta Kristus. Mnogo Judov ga priznava za Boga in vanj veruje; mnogo jih je pa tudi, ki ga pri meni tožijo, da je nasprotnik Tvojega Veličanstva. Meni so zlovoljni Judje že zoprni. Trdi se, da ni še

nikomur nič slabega, mnogim pa veliko dobrega storil. Tisti, ki ga poznajo, pravijo, da so od njega dobrote prejeli in da jih je ozdravil. Pri vsem tem pa sem vendarle pripravljen poslušati Tvoje ukaze in bom tako storil, kakor mi boš Ti naročil.

Dano v Jeruzalemu v sedmi indikaciji enajstega meseca.

Tvojemu Veličanstvu najzvestejši in najpokornejši deželni namestnik Judejski
Publij Lentul.

Smešničar.

Kaznjenec: »Čuj, kolega, ali tebi ni dolgočasno v tej temni luknji, brez dela in brez svetlobe?«

Urednik: »Meni ne, gledam namreč stenice, kako zid glodajo. Ko bo luknja dovolj velika, pa greva brez ovire na prosto. Upam, da bo zid kmalu pregledan, ker stenic je na tisoče.«

Kaznjenec: »Zakaj pa je juha tako neprijetno-neukusna?«

Urednik: »Kolega! Ali ne veš, da pri nas pozabijo meso kuhati dati, ampak le vodo po vrhu zabelijo.«

A: »Kako da si tako bled?«

Urednik: »Zato, ker so mi v ječi uši, bovhe in stenice vso kri izpile.«